

Αγοράζω τώρα, πληρώνω αργότερα: η εποχή της ψηφιακής πίστωσης

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Το ξέρατε ότι το 70% των διαδικτυακών αγοραστών παρατούν το καλάθι αγορών τους; [Shopify](#), μια πολυεθνική εταιρεία ηλεκτρονικού εμπορίου ενημερώνει τους ψηφιακούς λιανοπωλητές ότι υπάρχει τρόπος να διατηρηθεί το 30% των καταναλωτών που διαφορετικά θα έφευγαν, εάν τους προσφέρονταν η δυνατότητα πληρωμής με δόσεις.

Αυτή η μορφή πίστωσης, η οποία δεν είναι καινούργια, επανέρχεται στην αγορά ψηφιακά. Γνωστή ως, *αγοράζω τώρα, πληρώνω αργότερα* (*buy now pay later, BNPL*), αυτή η αναπτυσσόμενη αγορά είδε μια αύξηση κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19, μετά τη γενική αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι [καταναλωτές](#) βρίσκουν αυτό τον τρόπο πληρωμής ελκυστικό γιατί είναι εύκολος, προσιτός και βολικός. Σύμφωνα με [κάποιες εκτιμήσεις](#) οι αγορές αυτών των υπηρεσιών πληρωμής έχουν αξία 125 δις δολάρια Αμερικής και εκτιμώνται να φτάσουν στα 3.2 τρις μέχρι το 2030.

Αυτοί οι τρόποι πληρωμής προσφέρουν δωρεάν πρόσβαση σε πίστωση, για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα. Σε αντίθεση με τις παραδοσιακούς τρόπους πίστωσης, επειδή δεν ελέγχουν καθόλου, ή πολύ λίγο, την πιστοληπτική ικανότητα των αγοραστών, οι BNPL είναι προσβάσιμες από πολλούς.

Εάν οι καταναλωτές δεν είναι ταξινομημένοι και δεν χρεώνονται, ποιο είναι τότε το επιχειρηματικό μοντέλο πίσω από αυτές τις πλατφόρμες; Η Klarna, μια από τις πιο διάσημες BNPL πλατφόρμες, κερδίζει χρήματα χρεώνοντας εμπόρους, αλλά επίσης

βασίζεται και σε καθυστερημένες πληρωμές από τους καταναλωτές οι οποίες χρεώνονται.

Τίποτα από αυτό δεν είναι καινούργιο, όπως δεν είναι και καινούργια η πολύ επισφαλής σχέση μεταξύ της διαθεσιμότητας πιστώσεων και των υπερβολικών δαπανών. Αυτό που όμως είναι καινούργιο είναι ότι η ψηφιοποίηση μειώνει το όριο πρόσβασης σε πίστωση και ενθαρρύνει τις παρορμητικές δαπάνες μέσω της απλούστευσης.

Η Klarna προσελκύει τους ψηφιακούς λιανοπωλητές [υποστηρίζοντας](#) ότι αν παρέχουν την δυνατότητα στους πελάτες τους να πληρώνουν με δόσεις, η μέση αξία των παραγγελιών που θα λάβουν θα αυξηθεί έως και 68%.

Αλλά δεν είναι δεδομένο ότι αυτή η αύξηση των παραγγελιών είναι είτε βιώσιμη είτε ακόμα κι επιθυμητή τουλάχιστον από κοινωνικής πλευράς. [Έρευνες](#) δείχνουν πως 70% των χρηστών των BNPL παραδέχονται ότι δαπανούν περισσότερα από όσα θα είχαν, αν ήταν υποχρεωμένοι να εξοφλήσουν όλο το κόστος άμεσα. Και πάνω από 40% των χρηστών στις ΗΠΑ και στο [HB](#) δυσκολεύονται να εξοφλήσουν τα χρέη τους κι έτσι καταλήγουν να καθυστερούν τις πληρωμές, οπότε και χρεώνονται για τη υπηρεσία. Στην [Γερμανία](#) οι μισοί καταναλωτές αυτών των υπηρεσιών φοβούνται ότι δεν θα είναι σε θέση να διαχειριστούν τα χρέη τους.

Δεν πρέπει να μας εκπλήσσει ότι η γενιά Z, δηλαδή εκείνοι που γεννήθηκαν από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 έως τις αρχές της δεκαετίας του 2010, έχοντας πρόσβαση στην ψηφιακή τεχνολογία από πολύ μικρή ηλικία, είναι ίσως οι [πιο πιθανό](#) να απαιτήσουν και να ανταποκριθούν στην ψηφιακή παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Κι ενώ είναι ψηφιακά εγγράμματοι, ξέρουμε πως οι [νέοι είναι λιγότερο](#) όμως χρηματοοικονομικά εγγράμματοι. Ο συνδυασμός των δύο αυτών χαρακτηριστικών τους κάνει έτσι πολύ ευάλωτους στα ρίσκα τέτοιων ψηφιακών υπηρεσιών χάνοντας πληρωμές και, ως εκ τούτου, διακινδυνεύοντας κλιμακούμενα χρέη.

Οι αγορές BNPLs είναι δίπλευρης μορφής, όπου χρεώνεται μόνο η μία πλευρά της αγοράς, ενώ η άλλη «πληρώνει» με τα δεδομένα τους, τουλάχιστον κατά την είσοδο στην υπηρεσία. Αυτό είναι φυσικά που τα κάνει ελκυστικά καθώς επίσης παροτρύνει μεγαλύτερη χρηματοοικονομική ένταξη (inclusion). Ωστόσο, δεδομένου ότι η είσοδος δεν υπόκειται σε ελέγχους πιστοληπτικής ικανότητας, σε αντίθεση με τις παραδοσιακές πιστωτικές αγορές, οι αγορές αυτές αναπόφευκτα προσελκύουν τους λιγότεροοικονομικά ικανούς. Καθώς αναπτύσσονται με πολύ μεγάλη ταχύτητα, υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να οδηγήσουν σε [χρηματοπιστωτικές φούσκες](#) με σοβαρές συστημικές επιπτώσεις για τους καταναλωτές.

Ως εκ τούτου, υπάρχει επείγουσα ανάγκη ρύθμισης. Μια σχετικά νέα αγορά χρηματοοικονομικής τεχνολογίας (fintech), η BNPL δεν ρυθμίζεται επί του παρόντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πράγμα που σημαίνει ότι οι καταναλωτές δεν έχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας όπως με άλλα πιστωτικά προϊόντα. Είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή [προβλέπει την ρύθμιση αυτών των αγορών](#) στην αναθεώρηση της οδηγίας για την πίστωση των καταναλωτών.

**Η Μαρία Δεμερτζή είναι Υποδιευθύντρια του Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο (think tank) με έδρα τις Βρυξέλλες. Αυτό το κείμενο δημοσιεύθηκε σε αγγλική έκδοση ως στήλη γνώμης στο Bruegel Blog.*